

40
D. A. G.

APHORISMI PHILOLOGICI,

Quos,

CONSENSU AMPLISS. FACULT. PHILOS.
IN REG. ACAD. ABOËNSI,

PRÆSIDE

VIRO MAXIME REVERENDO atq; CELEBERRIMO,

D. NO ISAACO ROSS,

S. S. L. L. PROFESS. REG. & ORD.

PRO GRADU,

Publice Defendet

JOHANNES SNELLMAN, Nic. Fil.

OSTROBOTNIENSIS.

In AUDITORIO MAJORI Die XXIII. Martii

Anno MDCCLXIII.

H. A. M. S.

A B O Æ,

Impressit JOH. CHRISTOPH. FRENCKELL.

APHOR. I.

Licet Num. XXXIII: 3. 15: tus ille dies, quo Israëlita Ægyptum reliquerunt, appelleretur, *secundus paschatos*, quem primum fuisse constat ex Exod. XII: 18. Levit. XXIII: 6. Num. XXVIII: 17. & Deut. XVI: 4., tamen inter loca hæc nullo adest repugnantia. Ex istis enim inter se sedulo collatis evidens est, aliquando paschali festo accenferi quoque diem immediate isti festo prævium, in cuius vespera agnus fuerit maclandus, ut post solis occasum ipso 15:to, qui primus festi proprie loquendo erat, comedi posset, qua ratione deinceps dictus jam dies, festi secundus appellari potest ac solet. Offendimus hanc loquendi rationem quoque in N. T. dum Matth. XXVI: 17. inquit: *ἡ δὲ πρῶτη τῶν ἄζυμων* accesserunt discipuli. *Jesus ad illum, dicentes eidem, ubi vis, ut paremus Tibi pascha comedendum.* Nam primus azymorum & primus paschatos dies quasi synonyma usurpari, docet Marc. XIV: 1. scribens: *ἡ δὲ τὴν πρῶτην καὶ τὴν ἄζυμον μετὰ*

ὅμοιου ἡμετέρας, ac ibidem v. 12. manifestissime utrumque conjungens verbis: καὶ τῇ πρώτῃ ἡμέρᾳ τῶν ἀζύμων, ὅτι τῇ πρώτῃ ἡμέρᾳ, ubi diserte legitur, in ista prima azymorum die pascha fuisse mactatum. Adde quoque Luc. XXII: 7. Quemadmodum igitur in II. cc. dies præparatoria vocatur dies azymorum, quoniam quicquid sub illius vesperam peragi debebat, pro ipsa die festi prima peragebatur, ita prorsus apud Mosen Num. XXXIII: 3. res se habere videtur.

APHOR. II.

Varia est eruditorum sententia de expositione Cant. II: 1. ubi hæc habentur verba: אֲנִי חַבְצֶלֶת שׁוֹשַׁנָּה הַעֲמֹקִים הַשָּׂדֶה. i. e. secundum vulgatum Interpretem: *Ego sum flos campi, Lilium convallium*, secundum nostram vero interpretationem: *Ego sum flos umbram amans Saronis, Lilium convallium*. Plurimi viri eruditi existimant voces חַבְצֶלֶת & שׁוֹשַׁנָּה duos diversos significare flores; sine vero stabili fundamento; per utramque enim non nisi unum eundemque indigitari florem, sequentes evidenter ostendunt rationes. (1.º) Inter voces phrasisque has nulla intercedit copula sive conjunctiva sive disjunctiva, unde colligas res diversas esse, de quibus agatur, sed potius nude sibi junguntur, ut fieri solet per *ἐν τῇ αὐτῇ*, quoties eadem res variis phrasibus proponitur. Quod locum habet quando una phrasis alteram confirmat, aut explicat, ut hoc ipso capite v. 8. & Ps. XXXIX: 13. Ps. XL: 3. Ps. CXXII: 7. Imprimis idem obtinet quando vox aut

phralis generalior per sequentem specialiore pro-
pius determinatur; ut Pl. CXVI: 16. Pl. XLVI: 5.
(2) Sponsus statim ad hæc sponsæ verba respondens
v. 2. unius tantum floris mentionem facit; quod
fatis ostendit, sponsam se in antecedentibus unico
tantum flori comparasse, quia ceteroquin respon-
sionis leges exegissent, ut ad utrumque aliuderet,
vel saltem nulla idonea ratio dari potest, cur al-
terum silentio plane præterierit. (3:0) Vocis *ליל*
significatio eidem flori qui statim subjungitur nem-
pe Lilio, maxime convenit. Nam deducenda est
hæc vox a verbo *ל* *amavit, dilexit, & ל* *um-*
bra, ut adeo idem sit ac *flos umbram amans*; quæ
indoles est Liliorum, & præcipue alborum, (ad quæ
heic proprie respici variæ docent mysticæ ratio-
nes) illa enim præ aliis floribus maxime umbram
flagitare, rerum naturalium scriptores passim in-
culcant. Sunt tamen multi, qui hanc vocem ali-
unde petunt; ut ex *ל* *textit & ל* *umbra, quod um-*
bram tegentem reddat, & ipsam umbellæ effigiem re-
presentet; Alii ex *ל* *insinuare, aut ל* *sinus, &*
ל *umbra, quod flos dignus sit in sinu gestari*; Alii a
ל *cepa*; sed omnes hæc sententiæ variis laborant
vitiis, quæ singula enumerare angustum chartæ
spatium non permittit.

APHOR. III.

B. RUDRAUFF exponens Exod. XXXIV:
28. demonstrare conatur Mosen tabulis a se
confectis inscripsisse decem illa verba foederis,
quæ

quæ fuerant in prioribus, idque exinde, quod *וַיִּכְתֹּב* nullum subiectum sit appositum, unde idem faciendum esse existimat, quod ad anteriora: *eratque ibi penes Jehovam 40 dies ac noctes, panem non edebat & aquam non bibebat*, adeoque Moſen non verò DEum ſubaudiri debere. In quo tamen fallitur B. Vir, quod enim ſubiectum verbi *וַיִּכְתֹּב* conſtituendum ſit *יְהוָה* potius, quam Moſes, patet ex Deut. X: 4. ubi DEus dicitur ſecundum ſcriptionem priorem inſculpiſſe tabulis iteratis decem verba, quod & promiſerat Exod. XXXIV: 1. nec ullum aliud diſcrimen inter tabulas priores ac poſteriores indigitat Scriptura Sacra præter hoc, quod priores tabulæ, in ſe ſpectatæ, fuerint opus divinum immediatum, poſteriores autem Moſis. At priores a DEO perſcriptas fuiſſe immediate, dubio omni vacat ex Exod. XXIV: 12. & Deut. IV: 13. Nec aliud aſſeritur Exod. XXXIV: 27. nam ibi non eſt ſermo de decem præceptis, ſed de legibus, quæ paullo ante ib. a v. 11. ſeqq. enumerantur. add. Deut. IX: 10.

APHOR. IV.

Ineptiſſima eſt Vulgati lat. interpretis translatio Exod. XXXIV: 29. 30. 35. ter in hoc capite obvias voces *וַיִּכְתֹּב פָּנָיו* reddentis: *cornuta erat facies ejus*. Et magis quam ipſe ineptiunt fere illi, qui cauſam quare illius facies cornuta fuerit, inveſtigare volunt. Aliis, ob 40 dierum jejunium oſſa faciei Moſis, velut acuta cornua prominuiſſe exiſtimantibus; aliis, uxorem Moſis, marito abſente,

te, aliorum amores sectatam comminiscens; quæ recensuisse, est eadem confutasse. Nos certum exploratumque putamus, verbum *קַרְנִי* in conjug. Kal, qua hic occurrit, non significare *cornua protrudere*, sed *radios emittere*, cujus asserti argumentum longe luculentissimum præbet Habac. III: (al. IV.) 4. etiam nomen *קַרְנִי* *radios* notare ac *splendorem*, prouti idem apud Arabes *radios solis* notare observat Goliis in Lexico, cum *in cornua producere* in hiphil notet, ut videri potest Ps. LXIX: 32. Et ita interpretatus est locum Paulus 2. Cor. III: 7. *ἀξάν* asserens faciei Mosaicæ cum LXX. interpretibus: itemque Targum triplex. Convenientissima sane est hæc sententia contextui etiam Mosaico, in quo Moses nescivisse dicitur, quod in ultimo hoc ejus de monte descensu demum coruscaret cutis faciei suæ, dum videlicet lux divinæ majestatis oculos adhuc populi perstringeret. Unde ob ejus conspectum & Aaron & reliquus populus eundem accedere verebatur, usque dum velamen obduxisset faciei suæ.

APHOR. V.

Apostolus Paulus 1. Cor. XV: 4. dicens, CHRISTUM tertio die suscitatum esse secundum scripturas, alio respicere non potuit, quam ubi verbis expressis, Messiam mortuum tertio die in vitam restitutum iri, in V. T. prædictum est. Qui locus cum tantum unus sit, nimirum apud Hoseam Cap. VI: 2. *Vita restituet nos post biduum; tertio die excitabit nos, et vivemus coram ipsa*; nec ullum alium locum, quam commemoratum, in quo aperte dicitur, quo præcise die CHRISTUS sit e mortuis resurrecturus, si ea de causa scripturas

perfrueris, invenire possis, patet hunc esse verum illum, quo Apostolus oculos intendit. Notum quidem est, plurimas veritates sub antiqui foederis oeconomia imaginum, quas typos vocant, involueris & integumentis obnuptas esse, & resurrectionem Christi, quoad tertia die facta est, suas etiam habere figuras suosque typos, licet neminem unquam inveniamus, qui tertio post mortem die ex inferis excitatus sit, quod solius Christi proprium est: attamen, uti typos illos nunquam sibi Apostolus potuit ante oculos proponere, ita *κατὰ τὸς γεφὰς, secundum scripturas*, inquit, ne innatos quidem hoc loco respexit. Nam ubi ad sensum literalem provocat eumque exponit, vel *γεφῶν*, vel *γεφὰς*, vel *ὁ γεφῶται*, quod scriptum est, allegat; uti videre est Gal. IV: 22. 27. 30; altiore vero sensum vel *τύμν*, Typum (a) vel umbram (b) vel allegoriam (c) vel *παραβολήν* (d) appellat. Neque aliter id, quod dicit *κατὰ τὸς γεφὰς*, sumendum est hic, quam in ijs, quæ antecedunt, ubi Christum mortuum pro nostris peccatis & sepultum & suscitatum dicit, *secundum scripturas*; quippe quæ hæc omnia secundum sensum literalem asseverant, sicuti ex JESALÆ vaticiniis & DAVIDIS Psalmis satis luculenter patet.

(a) Rom. V: 14. Ebr. VIII: 5. (b) Col. II: 17. Ebr. I. c.
(c) Gal. IV: 24. (d) Ebr. IX: 9. XI: 19.

APHOR. VI.

Quod Propheta Hoseas, loco priori Aphorismo allato, *Vita restituet nos post biduum; tertio die excitabit nos, & vivemus coram ipsa*, loquatur de plurium resurrectione, cum tamen certum sit, eum respicere tantum ad resurrectionem Christi, non mirum videatur; observandum enim est, scripturam sæpe de Christo & corpore ejus mystice velut de una persona loqui, cui quædam tribuuntur, quæ tantum in caput, quædam quæ tantum in corpus competunt, quædam vero in u-

trum-

trumque. Neque rei natura hic aliter requirit. Vivente capite, quod est Christus, omnia membra vivunt. Eandem clavem aperiendi divinarum scripturarum occulta nobis in manus tradidit Apostolus; quando, inquit, *unum membrum dolet, omnia compatiuntur, & si glorificatur unum membrum, omnia membra glorificantur. Vos autem corpus estis CHRISTI* (a) Quod si ergo ab uno membro ad aliud transire licet; quanto magis a capite, quod princeps & incrementum & vita corporis est, ad omnia membra progredi possumus. Quae ex ratione fideles etiam secundum sensum literalem recte a mortuis suscitari dicuntur, quum CHRISTUS suscitatus fuerit.

(a) I. Cor. XII: 26.

APHOR. VII.

(1.) Distingvunt Pontificii inter λατρεύειν ac δαλείειν, istud cultum aeterno DEO exhibendum, hoc illum, qui angelis sanctisque tribuendus sit hominibus, significare rati. Sed falli in hac superstitione romano pontifici subiectos, quis est qui nesciat? HESYCHIUS enim in lexico vocem λατρείαν explicat per δαλείαν p. 588. ed. SCHREVELII, & in sacrioribus tabulis δαλείειν de reverentia erga DEUM Matth. VI: 24. Aët. XX: 19. sumitur; uti contra cultui civili adscribitur λατρεύειν Deut. XXVIII: 48. Evanesce itaque hæc distinctio. Neque prætereundem videtur, quam misere agant, si λειτουργεῖν Aët. XIII: 2. sacrificandi habere notionem contendunt, quo factum missæ stabiliant sacrificium, uti etiam galliæana versio, Montibus evulgata, reddit: *pendant qu'ils sacrifioient au seigneur*. Verum enim vero nullibi in scriptura sacrificium offerre notat, sed publico vel operam vel pecuniam præstare: id quod exemplis probatorum auctorum demonstravit SAL. DEYLINGIUS *Observ. sacr., t. I. obs. LIV: p. 255. seqq.* conf, qui plures dabit scriptores, WOLFIUS *philol. & erit. ad h. l. p. 1180.*

